

VEDERPLUKKEN : OORZAKEN EN BEHANDELING

Vederplukken en andere vederziekten is een belangrijke oorzaak van ergernis voor vogels, hun eigenaars en dierenartsen. Het is meestal een gecompliceerd probleem waar vele factoren een rol in kunnen spelen en die in sommige gevallen op geen enkele therapie reageren. Alhoewel algemene maatregelen in sommige gevallen tot volledige genezing zullen leiden, vereisen de meeste gevallen een uitvoerig onderzoek, tijd, en dan nog blijven er enkele gevallen die niet opgelost geraken.

Bij het oplossen van een geval van vederplukken, is de voorgeschiedenis van groot belang, waarbij de leeftijd van de vogel, de soort, de duur van het vederplukken, het seizoen wanneer het begonnen is, vorige behandelingen, vorige onderzoeken, het feit of er nog vogels aanwezig zijn, de huisvesting, lengte van daglicht, voeding, vorige ziekten... van groot belang zijn.

De medewerking van de eigenaar is van het grootste belang, want een volledige genezing kan soms niet in korte tijdspanne bereikt worden en de behandeling zal aanzienlijk veel tijd en medewerking vergen, te samen met het begrijpen van wat zich in het kopje van een papegaai afspeelt.

Het komt er op aan bij het onderzoek zoveel mogelijk de medische oorzaken uit te sluiten vooraleer te besluiten dat het een psychologisch probleem is.

MEDISCHE OORZAKEN

Allergieën (meestal voedselallergieën)

Bepaalde wetenschappers menen dat ook vogels allergieën kunnen ontwikkelen die kunnen leiden tot vederplukken. Onderzoek op dit terrein is bezig, maar alles wijst erop dat dit inderdaad het geval kan zijn. Wellicht is dit een zeldzaamheid.

Uitwendige parasieten

Mijten en luizen, veelal aanzien als oorzaak, zijn zelden verantwoordelijk voor vederplukken. Vroeger waren heel veel importpapegaaien besmet met (tropische) luizen en geen enkele deed aan verenplukken.

Omgevingsfactoren

Sigarettenrook of een droge omgeving (lage relatieve luchtvochtigheid), soms door centrale verwarming of airconditioning, kan mede verantwoordelijk zijn voor jeuk of slechte kwaliteit van de veren, wat leidt tot veren die gemakkelijk afbreken. Indien deze veertjes breken, zal de vogel deze proberen te verwijderen. De meeste papegaaien leven in een tropisch regenwoud waar er dagelijks regen valt. Vandaar dat de meeste

papegaaien er baat bij hebben van **dagelijks beneveld** te worden met lauw water.

Een eenzijdige voeding voor de rui kan eenzelfde effect hebben op de kwaliteit van de veren nl. de vorming van heel breekbare veertjes. Veren bestaan immers uit eiwitten en om die eiwitten samen te stellen moeten alle bestanddelen in de voeding zitten (aminozuren).

Wanneer de vogel deze breekbare of slecht gevormde veertjes ontdekt, zal hij die proberen te verwijderen, waardoor hij overdreven lang bezig is met de verzorging van zijn pluimage, wat dan weer aanleiding kan geven tot het beschadigen van gezonde veertjes.

Te donkere omgeving, onmogelijkheid voor de vogel om een bad te nemen en onvoldoende rust kan ook aanleiding geven tot vederplukken.

Te veel daglicht kan een stress betekenen voor een vogel, wat aanleiding kan geven tot een vogel die gestresseerd en geïrriteerd raakt. Een papegaai zou niet mogen in een omgeving staan waar veel meer dan 12 uur licht aanwezig is. Indien dit toch het geval is, is het aangeraden de kooi te bedekken met een zwart stuk textiel.

Meestal is het beter de kooi ook 's nachts te bedekken, waarbij vb. de handdoek pas 's morgens verwijderd wordt als de eigenaar opstaat.

Ook moet men er op letten dat de kooi niet in direct zonlicht staat.

Algemene stoornissen

Elke leveraandoening kan aanleiding geven tot jeuk en papegaaienziekte (chlamydia) is wel de meest voorkomende aandoening waarbij de lever kan aangetast zijn.

Ook een chronische 'vergiftiging' door lood of zink kan dat veroorzaken.

Ontsteking van de huid of de vederfollikels is een weinig voorkomende oorzaak van vederplukken.

Onevenwichtige voeding

Is misschien wel de meest voorkomende oorzaak bij vogels. Vogels die vederplukken en die vooral veel zonnepitten eten, moet men overschakelen naar een uitgebalanceerd dieet en ondertussen moet extra **vitamine A** toegediend worden. Abricozen en wortelen bevatten veel vitamine A.

Te vette voeding (maïs bevat maïsolie, zonnepitten bevatten zonnepitolie, pinda's bevatten pinda-olie.....) veroorzaken leververvetting. De lever en de nieren ontgiftigen het bloed. Een vervette lever is een

slecht werkende lever. Daardoor ontstaat een lichte 'bloedvergiftiging' en dat kan jeuk veroorzaken.

Calcium is nodig voor een normale werking van de zenuwen. Bij grijze roodstaarten kan dit zelfs aanvallen van epilepsie uitlokken. Bij lichte tekorten kan de huid 'tintelen' en jeuken waardoor papegaaien beginnen vederplukken. In zaden zit te weinig calcium. De laatste tijd heeft men ontdekt dat dit een veel voorkomende oorzaak van verenplukken is.

Vitamine D (die we niet alleen via de voeding binnenkrijgen maar ook via zonlicht kunnen aanmaken) bevordert de opname van calcium vanuit de darm naar het bloed. Een papegaai in zijn kooi buiten zetten komt dus de gezondheid van het dier ten goede.

Wanneer alle medische oorzaken kunnen uitgesloten worden, kan de oorzaak psychologisch genoemd worden.

HORMONALE OORZAKEN :

Wanneer een papegaai geslachtsrijp wordt, zullen zijn hormonen ervoor zorgen dat hij een partner zoekt, een territorium afbakent en beschermt, en een nestgelegenheid zoekt. In gevangenschap, waar dit niet mogelijk is, kan dit leiden tot **seksuele frustratie** en verenplukken.

De persoon die hem het meeste aandacht geeft, kan aanzien worden als zijn seksuele partner. Op bepaalde momenten van de dag en 's nachts kan hij niet het gezelschap van die partner opzoeken.

Zelfs wanneer twee vogels elkaar kunnen zien of horen, maar niet bij elkaar kunnen komen, kan dit aanleiding geven tot vederplukken.

Bouwen van een nest :

Veel soorten vogels zullen voor het broedseizoen beginnen vederplukken om hun nest af te lijnen met veren en dit gedrag kan soms voortduren tot na het broedseizoen.

PSYCHOLOGISCHE OORZAKEN

Vragen naar aandacht :

Vederplukken kan een ideale manier zijn om de aandacht te trekken. Veel vederplukkers doen het alleen maar als de eigenaar erbij is. In die gevallen kan, wanneer de vogel ermee begint, vederplukken een vicieuze cirkel worden. Hoe meer de eigenaar de vogel aanspreekt het niet te doen, hoe meer aandacht de vogel krijgt en hoe gelukkiger hij zich zal voelen. Deze vogels roepen nogal dikwijls, voordat ze beginnen vederplukken om aandacht van de eigenaar te trekken.

Als de vogel zich dus plukt, is het van belang zeker geen aandacht te schenken, maar beter de kooi af te dekken, aanvankelijk voor een drietal minuten. Als dit nog niet volstaat, kan je de periode tot 15 minuten verlengen indien nodig.

Verveling:

Gebrek aan afleiding is een veel voorkomende oorzaak van vederplukken. In vergelijking met het natuurlijke leven van een papegaai in het wild, moet het leven in een kooi, waar eigenaars veel afwezig zijn, vergeleken worden met een 'eenzame' opsluiting van een mens. Een vogel in de natuur brengt zijn dag door met vliegen, zoeken naar voedsel, spelen met soortgenoten, verzorging van zijn veren én het ontwijken van gevaar (prooidieren).

Een huiskamervogel moet niet meer zoeken achter voedsel, heeft meestal geen soortgenoten waar hij kan mee spelen en zal zich dus meer dan normaal bezig houden met de verzorging van zijn veren, wat op den duur ziekelijk kan worden.

Ook een te kleine behuizing kan een stress zijn voor de vogel.

Geef uw papegaai wilgentakken, fruitboomtakken en dennenappels die hij in kleinere stukjes zal bijten.

Verandering van omgeving :

Huiskamervogels moeten aangepast worden aan een leven met veel veranderingen. Zolang ze maar genoeg veranderingen ondervinden in hun leven, zullen ze dit ook weten te appreciëren en het aangenaam vinden dat er iets 'nieuws' gebeurt. Wanneer de vogel bang is, wanneer de kooi naar een nieuwe kamer verhuist wordt of wanneer er nieuw speelgoed in de kooi gebracht wordt, dan is dat een aanwijzing dat de vogel zich een beetje te goed heeft aangepast aan zijn 'saai' leven en dus bang zal zijn voor alles wat nieuw is.

Dat brengt natuurlijk allerhande abnormale gedragingen met zich mee zoals bv. vederplukken. Iedere kleine verandering in zijn leven, brengt voor die vogel dan zoveel stress mee, dat het een aanleiding kan geven tot vederplukken.

We mogen ook niet vergeten dat ,wat wij stress noemen, anders ervaren wordt door een papegaai. We zijn geneigd onze gevoelens te projecteren op een papegaai, maar de hersenen van een vogel werken nu eenmaal anders dan de onze. Zo zal een papegaai het kijken naar een tv-programma als sesamstraat veel meer appreciëren dan het kijken naar een natuurdocumentaire waar er soms roofvogels door de lucht zweven...deze roofvogels kunnen voor een papegaai heel afschrikwekkend zijn, zelfs al zijn het maar beelden op televisie.

Overdreven verzorging van de veren:

Het kan beginnen met het normaal verzorgen van de veren maar kan uitgroeien tot een echte tique nerveux, zeker als er niet genoeg afleiding is.

Inkorten van de pennen :

Wanneer de slagpennen ingekort worden, om het wegvliegen te beletten, kunnen de scherpe randen van de ingekorte pennen, de vogel zodanig ambeteren, dat hij begint te vederplukken in een poging om het ongemak te verhelpen.

BELANGRIJK VOOR DE EIGENAAR :

Voeding:

Goed uitgebalanceerde voeding. Pelletvoeding is niet bedoeld als bijvoeding, maar is een volwaardige voeding : alleen als je zeker 80-90% pelletvoeding (bijvoorbeeld nutribird P15) geeft, ben je zeker dat je papegaai alle nodige vitamines, aminozuren, mineralen....ter beschikking heeft.

Maak het de vogel niet te gemakkelijk, laat hem op zoek gaan naar eten. Bv. Rol de voeding in slabladeren die samengebonden worden met katoendraden zodat hij verplicht is enige moeite te doen om aan zijn eten te komen.

Verbeter de omgeving van de vogel:

Probeer sigarettenrook zoveel mogelijk te voorkomen.

Geen direct zonlicht.

Dagelijks de papegaai benevelen met lauw water, eventueel mogelijkheid voor de vogel tot het nemen van een bad.

Verrijking van de omgeving :

Onthou dat een papegaai de mentale leeftijd van een kind van 4 jaar oud heeft. Niemand zal een kind van vier jaar opsluiten in een kleine kooi en weinig aandacht geven. Elk kind dat zo opgroeit zal onvermijdelijk abnormale gedragingen ontwikkelen. Vandaar dat het belangrijk is de papegaai mentaal te stimuleren: gebruik 12 stukken speelgoed, geef er niet meer dan vier per keer en verander ze dagelijks. Speelgoed kan ingedeeld worden in klimmateriaal, materiaal om op te bijten, pootspeelgoed en puzzels.

Klimmateriaal: bv. koorden, ladders, schommels en natuurlijk de kooi zelf.

Bijtmateriaal : bv. Wilgentakken, fruitboomtakken (met de schors er nog aan), lege papierrollen die je volpropt met papier.

Pootspeelgoed : geeft aanleiding tot pootgymnastiek bv sparappel, okkernoot, deel van een maïskolf ...

Puzzelspeelgoed :misschien een van de belangrijkste, maar minst gebruikt soort speelgoed ,bv een houten kubus met gaten waardoor de vogel zijn voedsel moet proberen te halen, vergt enige behendigheid en intelligentie...

Verder : wanneer het stil in huis is, dan kan het zijn dat de vogel zich ook niet op zijn gemak voelt (in de jungle is het zo dat wanneer het plots stil wordt, er dan gevaar op komst is).

Dus: laat de radio spelen of de tv aan als je langdurig afwezig bent. Laat de vogel uit zijn kooi, zoveel mogelijk.

Verder zijn er medicamenten die een hulpmiddel zijn in het afleren van vederplukken.